

ΘΕΜΑ 23^ο
(ΞΕΝΟΦΩΝ, Απομνημονεύματα, Ι,3,1-3)

Ὡς δὲ δὴ καὶ ὠφελεῖν ἐδόκει μοι τοὺς συνόντας τὰ μὲν ἔργω δεικνύων ἑαυτὸν οἷος ἦν, τὰ δὲ καὶ διαλεγόμενος, τούτων δὴ γράψω ὅποσα ἂν διαμνημονεύσω. τὰ μὲν τοίνυν πρὸς τοὺς θεοὺς φανεροὺς ἦν καὶ ποιῶν καὶ λέγων ἥπερ ἢ Πυθία ἀποκρίνεται τοῖς ἐρωτῶσι πῶς δεῖ ποιεῖν ἢ περὶ θυσίας ἢ περὶ προγόνων θεραπείας ἢ περὶ ἄλλου τινὸς

5 τῶν τοιούτων· ἢ τε γὰρ Πυθία νόμῳ πόλεως ἀναιρεῖ ποιοῦντας εὐσεβῶς ἂν ποιεῖν, Σωκράτης τε οὕτω καὶ αὐτὸς ἐποίει καὶ τοῖς ἄλλοις παρήνει, τοὺς δὲ ἄλλως πῶς ποιοῦντας περιέργους καὶ ματαίους ἐνόμιζεν εἶναι. καὶ ἤϋχετο δὲ πρὸς τοὺς θεοὺς ἀπλῶς τὰγαθὰ δίδοναι, ὡς τοὺς θεοὺς κάλλιστα εἰδότας ὅποια ἀγαθὰ ἐστὶ τοὺς δ' εὐχομένους χρυσίον ἢ ἀργύριον ἢ τυραννίδα ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων οὐδὲν διάφορον

10 ἐνόμιζεν εὐχεσθαι ἢ εἰ κυβείαν ἢ μάχην ἢ ἄλλο τι εὐχοίντο τῶν φανερῶς ἀδήλων ὅπως ἀποβήσοιτο. θυσίας δὲ θύων μικρὰς ἀπὸ μικρῶν οὐδὲν ἠγεῖτο μειοῦσθαι τῶν ἀπὸ πολλῶν καὶ μεγάλων πολλὰ καὶ μεγάλα θυόντων. οὕτε γὰρ τοῖς θεοῖς ἔφη καλῶς ἔχειν, εἰ ταῖς μεγάλαις θυσίαις μᾶλλον ἢ ταῖς μικραῖς ἔχαιρον· πολλάκις γὰρ ἂν αὐτοῖς τὰ παρὰ τῶν πονηρῶν μᾶλλον ἢ τὰ παρὰ τῶν χρηστῶν εἶναι κεχαρισμένα· οὐτ' ἂν τοῖς

15 ἀνθρώποις ἄξιον εἶναι ζῆν, εἰ τὰ παρὰ τῶν πονηρῶν μᾶλλον ἦν κεχαρισμένα τοῖς θεοῖς ἢ τὰ παρὰ τῶν χρηστῶν·

ΣΧΟΛΙΑ

- 1 **Ὡς δὲ ἐδόκει:** δευτερεύουσα ειδική πρόταση που λειτουργεῖ επιρρηματικά ως 'αναφορά', 'και ὅσον αφορά το γεγονός ότι ο Σωκράτης φαινόταν σε ἐμένα ότι ὠφελοῦσε...'. **ἐδόκει μοι:** το ρ. εἶναι προσωπικό με ενν. υποκ. σε ονομαστική πτώση 'Σωκράτης'. **τοὺς συνόντας:** ἐναρθρη μτχ. ως αντικ. στο 'ὠφελεῖν'. **τὰ μὲν...τὰ δὲ:** τα ἄρθρα με επιρρηματική σημασία αναφοράς, 'σε κάποια πράγματα...και σε κάποια ἄλλα'. **ἔργω:** δοτική επιρρ. του τρόπου, 'ἐμπράκτως, με ἔργα'. **δεικνύων:** συνημμ. μτχ. στο '<ὁ Σωκράτης> ἐδόκει μοι ὠφελεῖν' με το ἴδιο υποκ. με το ρ., επιρρηματική, τροπική. **οἷος ἦν:** 'τι εἶδους ἀνθρώπος ἦταν', αναφορική πρόταση που ἐδὼ ἐπειδὴ ἐξαρτάται ἀπὸ 'δεικνύων' λογίζεται ως πλάγια ἐρώτηση. Η αιτιατική 'ἑαυτὸν' κατὰ πρόληψιν ἔχει μεταφερθεῖ ἀπὸ την αναφορική, στην ὁποῖαν ἀνήκει σε ονομαστική πτώση, και ἔχει γίνει αντικ. της μτχ. Στην κανονική της μορφή: «δεικνύων οἷος ἑαυτὸς ἦν». Το 'οἷος' κατηγορούμενο.
- 2 **διαλεγόμενος:** ἴδια μτχ. με την προηγούμενη. **τούτων:** γενική διαιρετική. **ὅποσα ἂν διαμνημονεύσω:** αναφορική επιθετική πρόταση με ὑπόθεση 'ἂν' συν την υποτακτική ἀορίστου 'διαμνημονεύσω',

‘όσα τυχόν ανακαλέσω στην μνήμη μου’. **τὰ μὲν...πρὸς τοὺς θεοὺς:** ‘ὅσον αφορά την συμπεριφορά του απέναντι στους θεούς’.

- 3 καὶ ποιῶν καὶ λέγων:** δυο συνημμ. μτχ. στην έκφραση ‘φανερὸς ἦν’, κατηγορηματικές. **ἤπερ...ἀποκρίνεται:** αναφορική επιρρ. πρόταση του τρόπου. **τοῖς ἐρωτῶσι:** έναρθρη μτχ. ως αντικ. στο ρ.
- 4 πῶς δεῖ ποιεῖν:** ‘πὼς πρέπει να ενεργούν’, πλάγια ερώτηση αντικείμενο στην μτχ. ‘τοῖς ἐρωτῶσι’. **περὶ...τινός:** ο εμπρόθετος της αναφοράς με το ενδιάμεσο ‘ἄλλου’ επιθ. προσδιορισμό.
- 5 τῶν τοιούτων:** γενική διαιρετική στο ‘τινός’. **ἢ τε γὰρ Πυθία:** το άρθρο ‘ἢ’ δέχεται και τον τόνο του άτονου ‘τε’, γι’ αυτό εμφανίζεται ως ‘ἦ’. **νόμῳ:** η δοτική συντάσσεται με την μτχ. ‘ποιοῦντας’ ως δοτική επιρρ. του τρόπου, ‘σύμφωνα με τον νόμο της πολιτείας’. **ἀναιρεῖ:** ‘η Πυθία χρησιμοδοτεῖ’. **ποιοῦντας:** συνημμ. μτχ. στο ‘εὐσεβῶς ἄν ποιεῖν’, και βρίσκεται σε αιτιατική πληθυντικού για να συμφωνήσει με το ενν. υποκείμενο του ‘ποιεῖν’, που είναι το ενν. ‘τινάς’. Η μτχ. είναι υποθετική. **εὐσεβῶς ἄν ποιεῖν:** το δυνητικό απαρέμφατο είναι η απόδοση στην υποθετική μτχ. Και επειδή όλα αναφέρονται στο παρόν και μέλλον, το δυνητικό απαρέμφατο αναλύεται σε δυνητική ευκτική: «ἢ τε γὰρ Πυθια ἀναιρεῖ <ὅτι εἶ τινες ποιοῦσι νόμῳ πόλεως → εὐσεβῶς ἄν ποιοῖεν».
- 6 τοὺς δὲ...ποιοῦντας:** έναρθρη μτχ. ως υποκείμενο στο απαρέμφατο ‘εἶναι’.
- 7 περιέργους καὶ ματαίους:** ‘περιέργους και ματαιόδοξους’, κατηγορούμενα στο απαρέμφατο ‘εἶναι’.
- 8 ὡς...εἰδότης:** άναρθρη μτχ. συνημμ. στον εμπρόθετο προσδιορισμό ‘πρὸς τοὺς θεοὺς’, και με την προσθήκη του ‘ὡς’ ενισχύει την λογική της υποκειμενικής αιτιολογίας, ‘επειδὴ κατὰ την γνώμη του οι θεοὶ γνωρίζουν πολὺ καλά’. **ὅποια ἀγαθὰ ἐστι:** αναφορική πρόταση, που όμως εδώ λειτουργεῖ ως πλάγια ερώτηση ως αντικείμενο στην μτχ. ‘εἰδότης’. Η αναφορική αντων. είναι το υποκ. και το επίθετο είναι κατηγορούμενο. **τοὺς...εὐχομένους:** έναρθρη μτχ. ως υποκείμενο στο απαρέμφατο ‘εὐχεσθαι’.
- 9 χρυσίον...ἀργύριον...τυραννίδα...τι:** αντικείμενα στην μτχ. **ἄλλο:** ‘κάτι το διαφορετικό’, επιθετικός προσδιορισμός. Προσέξτε την διαφορά ανάμεσα στα ‘ἕτερον = ἕνα επόμενο ἴδιο με το προηγούμενο’ και ‘ἄλλο = ἕνα επόμενο διαφορετικό με το προηγούμενο’. **τῶν τοιούτων:** η γενική συντάσσεται με το ‘ἄλλο’ (ὄχι με το ‘τι’) ως γενική συγκριτική, ‘αυτοὶ που εὐχονται το χρυσάφι, ἢ τον ἀργυρο, ἢ την τυραννική εξουσία, ἢ κάτι ξεχωριστό από αυτά εδώ’, γιατί αν συνταχθεῖ με το ‘τι’, τότε πρέπει να γίνει γενική διαιρετική σ’ αυτό, και οδηγούμαστε στο παράδοξο νόημα: «αυτοὶ που εὐχονται το χρυσάφι, ἢ τον ἀργυρο, ἢ την τυραννική εξουσία, ἢ κάτι από αυτά εδώ, το οποίο είναι ξεχωριστό», πράγμα αδύνατον, γιατί αν είναι ‘κάτι απ’ αυτά’, τότε πὼς μπορεί να είναι ξεχωριστό. **οὐδὲν διάφορον:** η αντωνυμία είναι αντικείμενο στο ‘εὐχεσθαι’ και το επίθετο είναι επιθ. προσδ.
- 10 ἢ:** συγκριτικός συντασσόμενος με το ‘διάφορον’. **εἰ...εὐχοιντο:** η υποθετική πρόταση ακολουθεῖ μετά από μία αρνητική σύγκριση ‘οὐδὲν διάφορον ἢ...’, για να δείξει την εξίσωση των δυο συγκρίσεων μεταξύ τους. Εν προκειμένῳ: «αυτοὶ που εὐχονται το χρυσάφι ἢ τον ἀργυρο ἢ την τυραννική εξουσία ἢ κάτι από αυτά εδώ ξεχωριστό, τότε τίποτε το διαφορετικό δεν ευχόντουσαν, παρά αν ευχόντουσαν τυχερά παιχνίδια ἢ πολέμους», όπου πλέον εξισώνονται τα δυο μέρη της συγκρίσεως. Σ’ αυτό συμβάλλει η παρουσία της υποθετικής ως εξής: «αν ευχόντουσαν τυχερά παιχνίδια ἢ πολέμους, τότε ευχόντουσαν χρυσό, ἀργυρο, τυραννίδα = εἰ εὐχοιντο κυβείαν ἢ μάχην..., ἢ εὐχοντο χρυσίον, ἀργύριον, τυραννίδα ». Η υποθετική πρόταση έχει ως απόδοση το απαρέμφατο ‘εὐχεσθαι’, και πρόκειται για ἕνα πλάγιο υποθ. λόγο που δηλώνει την επανάληψη στο παρελθόν. Η μορφή αυτή απαντά και σε άλλα είδη υποθετικού λόγου. Π.χ. απαντά στην ‘απλή σκέψη’: «τί δὲ μείζον ἔχοι τις ἄν εἰπεῖν ἀδίκημα κατ’ ἀνδρὸς ῥήτορος ἢ εἰ μὴ ταῦτὰ φρονεῖ καὶ λέγει; Δημοσθ. Περί τοῦ στεφ. 282 = τι πιο σημαντικό ἀδίκημα θα μπορούσε κάποιος να πει εναντίον ενός ῥήτορα, παρά αν δεν πιστεύει αυτά που ο ἴδιος λέει;», όπου πάλι κι εδώ εξισώνονται τα δυο μέρη της συγκρίσεως. Ο υποθετικός

λόγος: «εἰ μὴ ταῦτ' ἀφρονεῖ καὶ λέγει, οὐκ ἂν ἔχοι τις μεῖζον ἀδίκημα εἰπεῖν κατ' ἀνδρὸς ῥήτορος». Ἡ μόνη διαφορά ἀνάμεσα σ' αὐτὸ τὸ παράδειγμα με τὸ κείμενο τοῦ Ξενοφώντα εἶναι πὼς αὐτὸς ἐδῶ εἶναι εὐθύς υποθετικός λόγος, ἐνῶ στὸν Ξενοφῶντα εἶναι πλάγιος. Τὸ ἴδιο ἀκριβῶς καὶ στὸν Λυσία: «πῶς ἂν οὖν εἶεν ἄνθρωποι ἀθλιώτεροι, ἢ εἰ τὰ σφέτερα αὐτῶν ἀπολωλεκότες δοκοῖεν τὰ κείνων ἔχειν; Λυσίας Ὑπερ τῶν Ἀριστοφ. χρημάτων 33», ὅπου ὁ υποθετικός λόγος εἶναι «εἰ τὰ σφέτερα αὐτῶν ἀπολωλεκότες δοκοῖεν τὰ κείνων ἔχειν, οὐκ ἂν εἶεν ἄνθρωποι ἀθλιώτεροι = *αν κάποιοι ἔχοντας χάσει τα δικά τους περιουσιακά στοιχεία δώσουν την εντύπωση ὅτι εἶχαν στὴν κατοχὴ τοὺς ξένα, τότε δεν υπάρχουν πιο δυστυχημένοι ἄνθρωποι ἀπὸ αὐτοὺς*». **κυβείαν...μάχην...τι:** ἀντικείμενα στὸ ρ. 'εὔχοντο', με τὸ 'ἄλλο' νὰ εἶναι ἐπίσης ἐπιθ. προσδ. **τῶν...ἀδήλων:** ἡ γενικὴ συντάσσεται με τὸ 'τι' ὡς γενικὴ διαιρετική, *ἢ κάτι ἄλλο ἀνάμεσα σ' αὐτὰ τα ὁποῖα εἶναι ξεκάθαρα ἀγνωστα*'. **ὅπως ἀποβήσοιτο:** ἀναφορικὴ ἐπιρρ. πρόταση τοῦ τρόπου, ἡ ὁποία ἐπειδὴ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἐκφραση 'τῶν...ἀδήλων <ὄντων>' μετατρέπεται σὲ πλάγια ἐρώτηση. Ἡ μετατροπὴ μιᾶς ἐπιρρηματικῆς σὲ πλάγια ἐρώτηση γίνεται μόνο ἀν ἡ ἐπιρρ. πρόταση ἀπὸ ἐπιρρηματικὴ μετατραπῆ σὲ οὐσιαστικὴ, δηλ. γίνετ' ὑποκείμενο, ἀντικείμενο, ἐπεξήγηση, ἢ ὅπως ἐδῶ, κατηγορούμενο. Π.χ. στὴν ἐκφραση «ποῖε ταῦτα ὅπως σὺ βούλεις = *κάντε αὐτὰ ὅπως ἐσύ θέλεις*» ἡ πρόταση εἶναι ἐπιρρ. τοῦ τρόπου, ἀλλὰ καὶ παραμένει ὡς τέτοια. Ὅμως στὴν ἐκφραση «οὐκ ἴσμεν ὅπως σὺ βούλεις ποιεῖν ταῦτα = *δεν γνωρίζουν πὼς ἐσύ θέλεις νὰ τὰ κάνεις αὐτὰ*» ἡ ἴδια ἀκριβῶς πρόταση ἐπειδὴ μετατρέπεται σὲ ἀντικείμενο, δηλ. οὐσιαστικὸ, αυτομάτως μετατρέπεται καὶ σὲ πλάγια ἐρώτηση. Τὸ ἴδιο ἰσχύει γιὰ ὅλες τὶς ἐπιρρηματικὲς προτάσεις, καὶ τὶς υποθετικὲς.

- 11 θύσιας θύων μικρᾶς:** σύστοιχο ἀντικ. στὴν μτχ., ἡ ὁποία εἶναι συνημμ., ἐπιρρ., ἐναντιωματικὴ, με τὸ ἐπιθετὸ νὰ εἶναι ἐπιθετικὸς προσδ., *καὶ παρὰ τὸ γεγονός ὅτι ἔκανε θυσίαις...*. **ἀπὸ μικρῶν:** *προερχόμενες ἀπὸ πράγματα ἀσήμαντα – φτηνά*'. **οὐδὲν:** ἡ αἰτιατικὴ με ἐπιρρ. σημασία τοῦ ποσοῦ, *καθόλου – οὔτε στο ἐλάχιστο*'. **μειοῦσθαι:** *ὅτι μειονεκτοῦσε*'. **τῶν...θυόντων:** μεγάλο 'υπερβατὸ' σχῆμα με τὸ ἄρθρο πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὸ ὄνομα στὸ ὁποῖο ἀνήκει. Ἡ γενικὴ συντάσσεται με τὸ 'μειοῦσθαι <μειοῦμαι τινός = μειονεκτῶ συγκριτικὰ με κάποιον>', ὡς γενικὴ συγκριτικὴ, (ὄχι φυσικὰ ἀντικείμενο). **ἀπὸ πολλῶν καὶ μεγάλων:** ἐμπρόθετος στὴ προέλευσης.
- 12 πολλὰ καὶ μεγάλα θυόντων:** τὰ ἐπιθετὰ αὐτὰ καλύπτουν συγχρόνως δυὸ διαφορετικὲς συντακτικὲς θέσεις. (i) γίνονται σύστοιχα ἀντικείμενα στὴν μτχ., (ii) εἶναι καὶ ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ στὰ ἐννοούμενα σύστοιχα ἀντικείμενα, *πολλὰς καὶ μεγάλας θυσίας*'. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ κανονικὸ σύστοιχο ἀντικείμενο 'θύσιας' ἐξέπεσε, οἱ ἐπιθετικοὶ τοῦ προσδιορισμοῦ ἐφυγαν ἀπὸ τὸ γένος τοὺς καὶ μεταφέρθηκαν στὸ σουδέτερο. **τοῖς θεοῖς καλῶς ἔχειν:** δοτικὴ προσωπικὴ, ἐπιρρ. τῆς ἀναφοράς, *οὔτε καὶ με τοὺς θεοὺς τὰ πράγματα εἶναι καλά*'. Ἡ ἐκφραση 'καλῶς ἔχει μοι' ἐδῶ εἶναι ἀπρόσωπη χωρὶς ὑποκείμενο στὸ ἀπαρέμφατο. **εἰ...ἔχαιρον:** υποθετικὴ πρόταση με ἀπόδοση τὸ ἀπαρέμφατο 'ἔχειν', πλάγιος υποθετικὸς λόγος τοῦ 'πραγματικού'. Στὸν Ε.Λ.: «εἰ οἱ θεοὶ χαίρουσι ταῖς μεγάλαις θυσίαις μᾶλλον ἢ ταῖς μικραῖς, τοῖς θεοῖς οὐ καλῶς ἔχουσι».
- 13 ἂν...εἶναι:** Ἡ 'ἄνω τελεία' ποὺ ὑπάρχει στὸ 'ἔχαιρον' δείχνει πὼς ὅ,τι ἀκολουθεῖ μετέχει στὴν προηγούμενη πρόταση συντακτικὰ, καὶ πὼς ἀπλῶς διεκόπη ἡ ροὴ τοῦ λόγου. Ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἄποψη ἡ περίοδος λόγου «πολλάκις...κεχαρισμένα» δεν συνιστᾶ 'Πρόταση' με τὴν αὐστηρὴ σημασία τοῦ λόγου, ἀφοῦ δεν ὑπάρχει συντακτικὸ – παρεμφατικὸ ρ. Τὸ 'ἂν εἶναι' θεωρεῖται ἀντικείμενο στὸ 'ἔφη' (Προσέξτε ὅτι δεν εἶναι τὸ 'ἔφη' ποὺ ἐννοεῖται στὴν περίοδο αὐτὴν, ἀλλὰ τὸ 'ἂν εἶναι' ποὺ ἐννοεῖται ὡς συνέχεια τῆς προηγούμενης, γι' αὐτὸ ἐξ ἄλλου καὶ ὁ ἐκδότης ἔχει βάλει 'ἄνω τελεία'.) **αὐτοῖς:** δηλ. 'τοῖς θεοῖς', δοτικὴ προσωπικὴ στὸ 'κεχαρισμένα'.

- 14 τὰ παρὰ τῶν πονηρῶν:** ‘αυτά που προέρχονται από τους κακούς ανθρώπους’, ο εμπρόθετος με το άρθρο σε αιτιατική πληθυντικού ουδετέρου γένους υποκαθιστά ουσιαστικό. Η δύναμη του άρθρου είναι τέτοια, ώστε να ουσιαστικοποιεί τα πάντα. **τὰ παρὰ τῶν χρηστῶν:** ό.π. **κεχαρισμένα:** κατηγορούμενο, κατηγορηματική μτχ. **ἄν...ἄξιον εἶναι:** απρόσωπη έκφραση ‘ἄξιόν ἐστί’ σε μορφή δυνητικού απαρεμφάτου. Πάλι και εδώ η προηγούμενη ‘άνω τελεία’ δείχνει ότι η σύνταξη συνεχίζεται. Το δυνητικό απαρέμφατο εξαρτάται από το ‘ἔφη, 12’. Αναλύεται σε δυνητική οριστική ιστορικού χρόνου, για να δείξει το αντίθετο του πραγματικού: «καὶ οὔτε ἂν τοῖς ἀνθρώποις ἄξιον ἦν ζῆν». Η έκφραση αυτή συνιστά την απόδοση στην υποθετική πρόταση που ακολουθεί.
- 15 εἰ...ἦν κεχαρισμένα:** υποθετική πρόταση. **τὰ παρὰ τῶν πονηρῶν:** ουσιαστικοποιημένος εμπρόθετος σε ονομαστική πληθυντικού ουδετέρου ως υποκείμενο στο ‘ἦν’ με αττική σύνταξη.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Και όσον αφορά το γεγονός ότι ο Σωκράτης φαινόταν σε εμένα ότι ωφελούσε τους συντρόφους του με το να επιδεικνύει σε κάποια ζητήματα τον εαυτό του τι είδους άνθρωπος ήταν, και σε κάποια άλλα με το να κάνει διάλογο, θα γράψω όσα τυχόν από αυτά ανακαλέσω στην μνήμη μου. Όσον αφορά την συμπεριφορά του απέναντι στους θεούς ήταν φανερός ότι και ενεργούσε και μιλούσε έτσι όπως η Πυθία απαντά σ’ εκείνους που ρωτούν πώς πρέπει να ενεργούν είτε στις θυσίες, είτε στην εκτίμηση προς τους προγόνους, είτε για κάτι από αυτά διαφορετικό. Και η Πυθία χρησιμοδοτεί ότι είναι δυνατόν να ενεργούν με ευσέβεια κάποιοι, αν ενεργούν σύμφωνα με τον νόμο της πολιτείας, και ο Σωκράτης έτσι κι αυτός έκανε και τους άλλους προέτρεπε, ενώ πίστευε ότι εκείνοι που ενεργούν με διαφορετικό τρόπο, είναι και περίεργοι και ματαιόδοξοι. Και ευχόταν στους θεούς να του δίνουν μόνο ό,τι είναι καλό, επειδή κατά την γνώμη του οι θεοί γνωρίζουν πολύ καλά ποιά πράγματα είναι ωφέλιμα. Ενώ αντιθέτως πίστευε ότι εκείνοι που εύχονται χρυσό ή άργυρο ή τυραννική εξουσία ή κάτι αλλιώτικο από αυτά εδώ, δεν εύχονται κάτι διαφορετικό από το αν εύχονταν τυχερά παιχνίδια ή μάχες ή κάτι άλλο ανάμεσα σ’ αυτά που ξεκάθαρα είναι άγνωστα με ποιόν τρόπο θα εξελιχθούν. Και παρά το γεγονός ότι έκανε πενιχρές θυσίες προερχόμενες από πενιχρά πράγματα, σε καμία περίπτωση δε πίστευε ότι μειονεκτεί σε σύγκριση με εκείνους που θυσιάζουν πολλά και σπουδαία θυμιάματα προερχόμενα από πολλά και σπουδαία πράγματα. Και ισχυριζόταν ότι τα πράγματα με τους θεούς δεν είναι καλά, αν εκείνοι χαιρόντουσαν περισσότερο με τις σπουδαίες θυσίες παρά με τις ασήμαντες, διότι τότε πολύ συχνά οι θυσίες που προέρχονται από κακούς ανθρώπους θα ήταν πιο αποδεκτές σ’ αυτούς σε σύγκριση με εκείνες που προέρχονται από τους καλούς, και πως ούτε θα άξιζε στους ανθρώπους να ζουν, αν οι θυσίες από τους κακούς ανθρώπους ήταν πιο ευχάριστες στους θεούς, απ’ ό,τι από τους καλούς.